

ДЗЕРКАЛО ЧАСУ

У цьому році хмельницькій міськрайонній газеті «Життєві обрії» виповнилось 85 років. Для людини такий вік – пора підбиття підсумків прожитого, для газети – пора творчого розвою і становлення. За час свого існування газета була свідком багатьох подій суспільно-історичного значення. І всі вони знаходили об'єктивне відображення на сторінках періодичного видання. Від свого дня народження газета навіть у власній назві намагалась втілити дух часу. Вийшовши з друку 1 квітня 1930 року, перший її номер називався «Голос колективіста» і на своїх шпальтах ніс читачам інформацію про найбільш актуальні події тих років. Надалі і в назві газети, і в змісті її публікацій, наче в дзеркалі, знаходили відображення всі життєво-важливі етапи розбудови нашої держави.

«За колективізацію», «Більшовицька трибуна», «Прапор перемоги», «Прапор Сталіна», «Хмельницька зоря», «Червоний прапор», «Життєві обрії» – змінювалась назва газети, але незмінним залишалось завдання, яке стояло перед творчим колективом і яке журналісти виконували протягом десятиліть. Об'єктивність, оперативність, актуальність, – такі критерії завжди були визначальними в роботі творчого колективу «районки».

З плином років нині важко встановити імена тих журналістів, які протягом десятиліть творили газету, але достеменно відомо, що це були люди неспокоїного серця і твердої волі, сміливі і креативні, одержимі творчістю і служінням суспільству, люди, які вірою й правдою прагнули служити своєму народові. Із книги доктора історичних наук, професора кафедри стилістики української мови і журналістики Вінницького державного педагогічного університету ім. М. Коцюбинського Сергія Гальчака «Словом і багнетом», в котрій йдеться про журналістів Вінниччини в Другій світовій війні [1], дізнаємося, що першим відповідальним секретарем Хмельницької райгазети «За колективізацію» був Дмитро Іванович Гнатюк. Під час війни – військовий кореспондент українського радіо, редактор Укрвидаву, після війни очолював видавництво «Радянська школа».

У книзі згадуються імена інших наших славетних земляків, які присвятили своє життя служінню Правді, Чесності, Непримиренності до зла. Серед них – Василь Касіч-Пиlipенко, який, пройшовши війну, працював журналістом на Дніпропетровщині та Тернопільщині. Остання його «газетна гавань» – Хмельник, «Червоний прапор». Свою письменницьку дорогу починав у свій час в «Життєвих обріях» Василь Колодій.

А взагалі, Хмельницька земля щедра на таланти. Ми можемо гордитися тим, що з її лона вийшли такі постаті, як Давид Копиця, Ярослав Гримайло, Валер'ян Тарноградський, Ярослав Шпорта.

Наша «міськрайонка» дала путівку в життя багатьом творчим людям, які згодом поповнили журналістські колективи обласних та республіканських газет. Свій творчий шлях розпочав у нашій газеті Почесний громадянин Хмельницького району, заслужений діяч мистецтв України, поет, нині головний редактор журналу «Дніпро» Микола Луків. На шпальтах газети гартували своє перо згодом кореспондент «Сільських війстей», а нині пенсіонер Георгій Сінкевич, кореспонденти «Робітничої газети» Василь Лис, обласної «Вінниччина» – Сергій Гребельський, військовий фотокореспондент Василь Гуменюк та інші.

Нині редакційний колектив, готуючи кожен наступний номер, з шаном ставиться до започаткованого старшими. Ми з гордістю і разом з тим із сумом (бо немає серед нас в живих) згадуємо імена людей-журналістів, котрі, незважаючи на різні вітри політичних змін, професійно робили свою справу. Це І. А. Степаненко, М. М. Маковійчук, П. І. Зелінський, Д. Н. Кондратюк, Р. Д. Кульчицька, Р. Я. Тимчук, М. С. Якобчук, Ф. Т. Гундир, С. Г. Дасевич, В. О. Остапов та І. І. Доніч, який протягом двадцяти п'яти років був редактором видання [2].

Шани та поваги також заслуговують люди, котрі все своє життя присвятили роботі в редакції, а нині перебувають на заслуженому відпочинку. Серед них колишній редактор газети,

який протягом 18 років вів колектив тернистими шляхами змін, Антон Михайлик, заступник редактора Петро Комар, відповідальний секретар Григорій Гнатюк, фотокореспондент Микола Дубовий, бухгалтер Галина Синиця та секретар-друкарка Надія Сивак.

Нині газету видає творчий колектив з шести осіб на чолі з Павлом Околюком, за плечима якого 50 років журналістського стажу, 20 з яких – на посаді редактора. За вагомий внесок у соціально-економічний розвиток регіону та з нагоди 23-ї річниці Незалежності України колектив занесено на районну Дошку пошани, а у 2015 році обласною організацією Національної спілки журналістів «Життєві обрії» визнано переможцем творчого конкурсу в номінації «Краща газета року».

Об'єктивність, оперативність, актуальність – такий критерій був визначальним в роботі творчого колективу редакції. Таким він, завдячуючи співпраці газети з людьми неспокоїної вдачі, залишається і понині. Окрім професійних журналістів, «Життєві обрії» своїм актуальним, інколи й дошкульним словом збагачують палкі шанувальники видання, члени Національної спілки журналістів України Євген Козюк з Чеснівки, Ніна Кравчук-Овчарук з Куманівця, Олексій Ісаченко з Сальниці, Віра Степанюк з Пагурець та Микола Дорош з Воронівця. Колектив редакції також висловлює щире подяку краєзнавцям Валентині Домасевич-Овсянюк та Оксані Михалиці, поетесі Світлані Гавриловій з Уланова, директору музею ім. Героя Радянського Союзу Василя Порики Тетяні Маценко та бібліотекарю с. Великий Митник Ользі Каньшиній.

Та чи завжди газеті вдасться піднятися до вершин найвищої людської мудрості? На жаль, не завжди, бо нині дуже важко здобутися на добре і радісне слово. Зухвала анексія північним сусідом Криму, події на Сході нашої держави переповнюють душі людей великим болем, тривогою та неспокоєм.

Але як би там не було, переконаний, що і в нинішніх принципово важких умовах творчий колектив газети буде і надалі працювати ініціативно, самовіддано, не зраджуючи найвищому покликанню журналіста – вірою і правдою служити людям.

Ось що говорять хмільничани про «Життєві обрії».

Микола Дорош, член Національної спілки журналістів та Національної спілки краєзнавців України, директор Воронівської школи:

«Мені, як автору численних публікацій, приємно, що на шпальтах видання друкуються краєзнавчі, історичні напрацювання, порушуються питання освіти, медицини. Скажу відверто, у деякій мірі дослідником і краєзнавцем мене зробила газета. Більше трьохсот матеріалів, статей, заміток надруковано в «Життєвих обріях». Часто-густо краєзнавчі дослідження переросли у більш солідні напрацювання – книги.

Часопис читають у місті й селі. Читають, бо в газеті відбито хід роботи влади, адміністрації, життя міста та району. На шпальтах «Життєвих обріїв» кожен може знайти інформацію стосовно своїх уподобань і захоплень. А палітра публікацій надзвичайно розмаїта».

Оксана Михалиця, краєзнавець, бібліотекар Хмільницької районної бібліотеки для дорослих:

«Завдяки «Життєвим обріям» збереглась наша хмільницька історія. Статті, видрукувані на її шпальтах, по суті є золотим фондом краю. Саме на її поживклих сторінках міститься минуле, яке навчає нас берегти сьогодення і вірити в майбутнє. Чекаючи на кожен наступний номер газети, ми знаємо, що можемо побачити світлини своїх рідних або знайомих, прочитати про свою працю. Ми любимо свою газету за історичні миті, за розповіді про простих людей та відомих особистостей, які прославляли і прославляють нашу землю».

Євген Козюк, член Національної спілки журналістів України, краєзнавець:

«В газеті я працюю як позаштатний кореспондент понад 50 літ. Надрукував тисячі різних публікацій на різну тематику. Газета мою працю відзначала грамотами, цінними подарунками. Був випадок, коли я боровся з розкрадачами колгоспного майна. Дуже важко було подолати набутий «синдром беззаконня», та ще коли було прикриття з верхніх ешелонів влади. Мене ледь не зробили наклепником. Тоді я звернувся до нашої газети, яка називалась «Червоний

промінь». Кореспондент видання Павло Околюшко провів журналістське розслідування. На шпальтах газети було надруковано два матеріали: «В каламутній воді» і «То чия ж правда?». Після критичного виступу газети був звільнений комірник та інші спільники-«розкрадачі».

Олена Гаврилова, громадський активіст, поетеса:

Газета наша, наче птиця біла,
Летить повсюди, де бринить життя,
Про все напише так доступно й сміло,
Живе заради правди й майбуття.
Не ділить нас на тих, хто «за» і «проти»,
Шукає толерантний варіант,
Тим допоможе, хто тепер в цейтноті,
Та віднаходить істинний талант.
Летить, як птиця, журавель небесний,
Чи добра звістка, чи журба-полин,
Та натякне про ніжні-ніжні весни,
Цвітіння літа та про біль сивин.
Вона в роки 30-і гартувалась,
Стрічала справжнє горе і біду,
Та в арештантську робу зодягалась,
І Магадан пізнала, й Воркуту.
Моя газета, ти пройшла немало,
Що б там не було, ти завжди в строю,
На рубежі на першому стояла,
Бо захищала істину святу.
Ти молода, струнка, зеленоока,
І хто повірить – вісімдесять п'ять!
Проходять дні, летять за роком роки,
А в тебе та ж легка і творча стать.

Галина Левченко, передплатниця, читачка газети (м. Хмільник):

«Нещодавно дізналась, що наша улюблена газета «Життєві обрії» з нагоди Дня журналіста була відзначена обласною організацією Національної спілки журналістів – стала переможцем конкурсу «Краща газета року». Я передплачую нашу газету все своє свідоме життя, більше 50-и років і не розумію, як мешканці міста чи села можуть обходитись без неї. Адже саме з газети ми дізнаємося, чим живе місто чи район, які у них здобутки, які проблеми, що хвилює людей. Саме через газету ми можемо дізнатися, чим живе і виживає в непростих умовах сьогодення лікарня, школи, садочки, які проблеми в аграріїв. Важливий інформаційний матеріал дають своїм читачам редактор П. Околюшко, кореспонденти О. Околюшко, Л. Мазур. Дуже цікаві матеріали пропонують читачам краєзнавці М. Дорош, О. Михалиця, П. Ткачук, бібліотекарі сіл району. Відрадно, що на шпальтах газети постійно з'являються матеріали про те, хто і як допомагає бійцям АТО. Адже люди, читаючи ці матеріали, самі долучаються до волонтерської роботи і фінансової підтримки наших вояків, що вкрай необхідно сьогодні. Дякую газеті, що вона не боїться друкувати гострі, полемічні статті чи листи громадян, бо ж владі потрібно не лише «одобрянс», але й вказувати їй на недоліки та прорахунки, щоб їх ліквідувати і не повторювати».

За період незалежної України на теренах району народжувались і нові видання. Зокрема, в свій час, у період передвиборно-агітаційної кампанії, в Хмільнику виходила газета «Гарант», згодом – «Хмільник-гарант». Спробувала «пульсувати» і газета «Пульсар». Але життя їх було недовгим, вони не витримували здорової конкуренції. Головна причина зникнення таких газет – непрофесійність кадрів. Саме через непрофесійність кадрів тут часто-густо порушувалися основні журналістські закони та принципи – оперативність, правдивість, достовірність, точність, баланс думок, відокремлення фактів від коментарів та оцінок, чесність, справедливність, неупередженість.

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА:

1. Гальчак С. Д. Словом і багнетом: журналісти Вінниччини у Другій світовій війні / Сергій Гальчак. – Вінниця: ТОВ «Меркьюрі-Поділля», 2013. – 100 с.
2. Вінниччина журналістська / Автор-упорядник Володимир Лисенко. – Вінниця, 2010. – 320 с.

Галина ХРАПОВІЦЬКА

СТОРІНКИ ІСТОРІЇ «НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОГО КОМПЛЕКСУ: ЗАГАЛЬНООСВІТНЬОЇ ШКОЛИ І – ІІІ СТУПЕНІВ-ГІМНАЗІЇ № 1» м. ХМІЛЬНИКА

*Наш храм науки – школа величава,
Мій рідний дім, де затишно і тепло.
Коловся світ, мінялися держави,
Та попри все, стояла школа вперто.
Дитинства світ, моя ти alma- mater,
Краплина Батьківщини, крихта України.
Твої дзвінки і наші атестати –
Столітній шлях і вчительські сивини...*

Ці рядки гімну школи (сл. Г. К. Храповіцької, муз. В. В. Мединського), написані у 2003 році до 100-річного ювілею, який досить широко святкувався у місті. Цей навчальний заклад віддзеркалює чималий шлях розвитку народної освіти у Хмельнику і має свою цікаву історію.

Ось уривок з одного існуючого опису Хмельника в далекі часи кінця XVIII століття: «Мне пришлось пройти весь город, и я, проходя по грязным улицам и видя кругом обмазанные глиной домики и полуразвалившиеся хаты, едва верил, что в этом городе имеется более 10 тыс. жителей. Мостовой не было буквально нигде, старую и новую часть города соединяла гребля, т. е. гать в полверсты длины, засыпаная хворостом и землёй, и где осенью тонули телеги и гибли волы и лошади. В городе не было ни одного каменного дома, кроме городской ратуши и замка владельца города, бывшего товарища шефа жандармов графа Левашова. Масса оборванных евреев и противившихся местных мещан – потомков некогда славных козаков – шлялись по улицам. Тут же бродили коровы, козы, свиньи и стаи собак».

Про освіту не було й мови. Лише після реформи 1861 року в місті було засновано дві парафіяльні школи, які згодом перетворилися в однокласні училища. Пізніше, після 1903 року, в місті була одна церковна парафіяльна школа і двокласне міське училище.

Хмельницький державний міський архів 1 грудня 1993 року повідомляв, що у фонді Вінницького облдержархіву за 1903 рік є цікаві документи щодо історії Хмельницького міського двокласного училища (нині це старе приміщення ЗОШ № 3 по вул. Леніна, 67), на базі якого розпочала діяльність одна з перших середніх шкіл міста і району СШ № 1.

Ось копія виписки цього документа:

«Хмельникское двухклассное городское приходское училище, в зашт. г. Хмельнике, преобразов. из однокласс. в двухклассное, основ. в 1869 г., помещ. в соб. доме; на содерж. учил. отпуск. из городск. сумме 1174 р. и от казны 412 р. Учат. 181 мальч. и 53 девоч. оконч.

Заведывающий учил., сост. в XIV кл. Николай Петров. Родкевич, оконч. К. Подольскую духовную семинарию, в служ. с 26 октября 1894 г., в настоящ. должн. с 3 сентб. 1899 г., содерж. 460 р. (в т. ч. 60 р. за преподавание пения).